

دانشکده علوم پزشکی شیرجان

اخلاق حرفه ای در دانشگاه های علوم پزشکی

دکتر حمید جعفری

عضو هیئت علمی دانشکده علوم پزشکی شیرجان

H.jafari@sirums.ac.ir

Professional

دانشکده علوم پزشکی شیراز

تعریف اخلاق حرفه ای

✓ اخلاق حرفه ای، مجموعه ای از اصول و استانداردهای سلوک بشری است که رفتار افراد و گروهها را تعیین می کند (احد فرامرز قراملکی، ۱۳۸۲)

✓ مجموعه ای از کنش ها و واکنشهای اخلاقی پذیرفته شده که از سوی سازمانها و مجامع حرفه ای مقرر می شود تا مطلوب ترین روابط اجتماعی ممکن را برای اعضای خود در اجرای وظایف حرفه ای فراهم آورد اخلاق حرفه ای گویند (آزاد، ۱۳۷۳)

✓ به دسته ای از قواعد و اصول اخلاقی گفته می شود که بوسیله همه اعضای تیم و شاغلین یک حرفه پذیرفته می شود. قوانین اخلاق حرفه ای مجموعه ای حاوی انتظارات گروهی و استاندارد های رفتاری می باشد .

دانشکده علوم پزشکی شیراز

در تعریف اخلاق حرفه‌ای به موارد زیر اشاره شده است:

۱. اخلاق حرفه‌ای رفتاری متداول در میان اهل یک حرفه است.
۲. اخلاق حرفه‌ای مدیریت رفتار و کردار آدمی هنگام انجام دادن کارهای حرفه‌ای است.
۳. اخلاق حرفه‌ای رشته‌ای از دانش اخلاق است که به مطالعه روابط شغلی می‌پردازد.
۴. اخلاق حرفه‌ای عبارت است از مجموعه‌ای از قوانین که در وهله اول از ماهیت حرفه و شغل به دست می‌آید

دانشکده علوم پزشکی شیراز

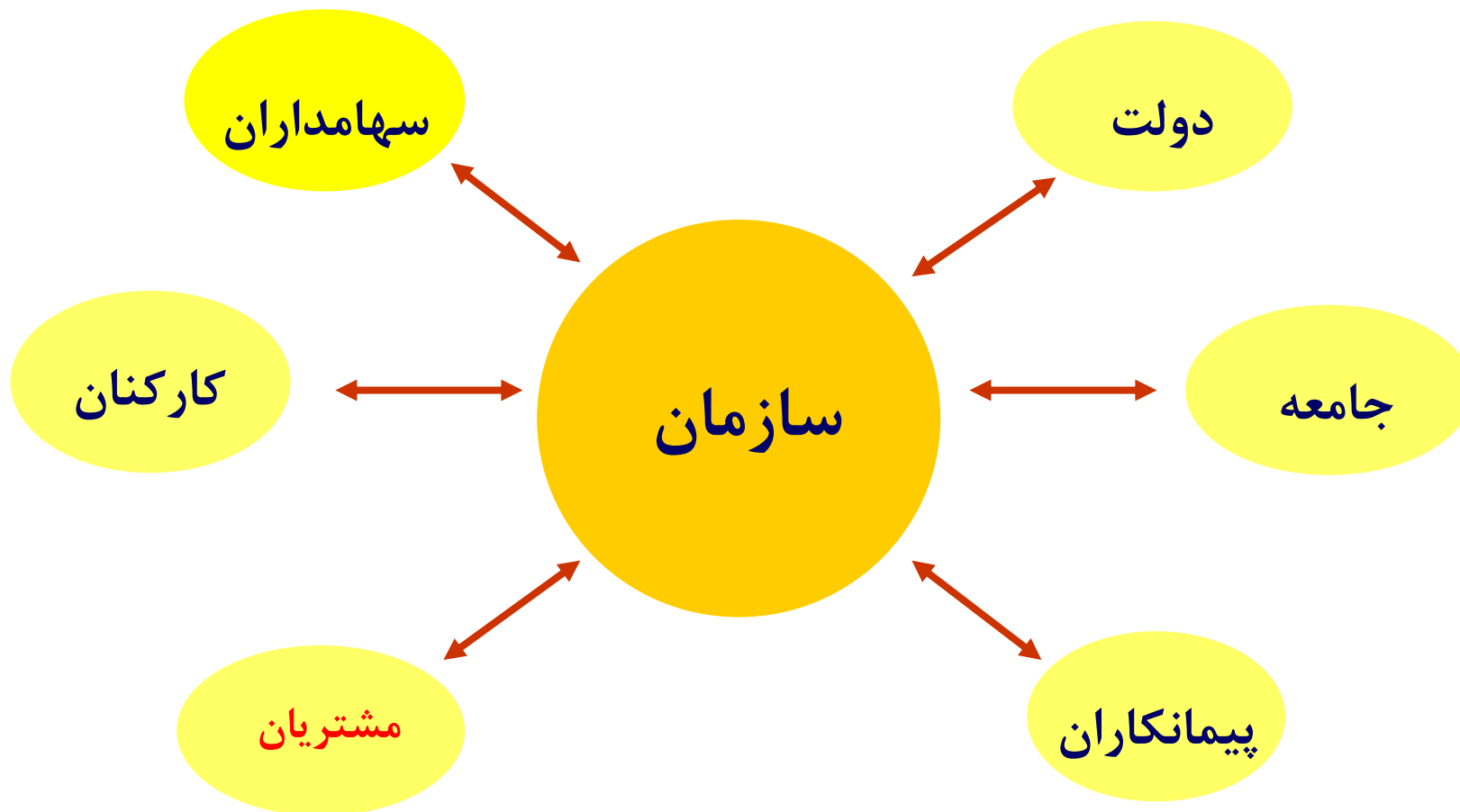
نکاتی در مورد اصول اخلاق حرفه ای:

- اصول اخلاقی پیش شرط مدیریت است.
- اخلاق حرفه ای، یک دانش است که بر مبنای یک سیر منطقی و عقلانی باید ایجاد شود.
- مدیران باید به اصول اخلاق حرفه ای اعتقاد داشته باشند.
- استانداردها و شاخصه های اخلاق حرفه ای، باید دقیقاً توسط مدیران روشن شود.
- مدیران باید خود به این اصول احترام گذارند و در رفتار خود آنها را تجلی دهند.

دانشکده علوم پزشکی شیراز

ذینفعان یک سازمان

دانشکده علوم پزشکی شیراز

سطوح اخلاقی و مسئولیت پذیری

- ❖ اخلاق شخصی: مسئولیت پذیری در زندگی فردی شخصی.
- ❖ اخلاق حرفه ای: مسئولیت پذیری در زندگی فردی شغلی.
- ❖ اخلاق سازمانی: مسئولیت پذیری سازمان.
- ❖ اخلاق ملی: مسئولیت پذیری ملت.
- ❖ اخلاق جهانی: مسئولیت پذیری جهانیان.

دانشکده علوم پزشکی شیراز

اصول کلی در اخلاق حرفه ای

دانشکده علوم پزشکی شیراز

موانع ترویج اخلاق در سازمان

- ✓ آموزشهای اجتماعی برون سازمانی.
- ✓ ناآشنائی نسبت به اخلاقیات شغلی.
- ✓ بسترهای معیشتی تصمیم های غیر اخلاقی.
- ✓ زمینه های سازمانی تصمیم گیری غیر اخلاقی.

دانشکده علوم پزشکی شیراز

نقش علم اخلاق حرفه ای

۱. ارائه شاخص های اخلاقی.
۲. ترسیم جدول فضائل و رذائل اخلاق.
۳. حل تعارضات اخلاقی.
۴. تحلیل مسائل عینی،موردی و مبتلا به حوزه اخلاق.
۵. تبیین معضلات اخلاقی در حوزه فعالیت های حرفه ای.
۶. توجه به زمینه های پیشگیری.
۷. ارائه فرآیند تغییر و تصحیح رفتار.
۸. تهذیب نفس و تعالی شخصیت.
۹. ارائه الگوهای اخلاقی.

دانشکده علوم پزشکی شیراز

حقوق بیمار

- حق احترام به حقوق و ارزش های انسانی
- حق دسترسی به اطلاعات
- حق انتخاب و رضایت آگاهانه
- حق دسترسی به مراقبت و درمان مطلوب
- حق محرمانه ماندن اطلاعات
- حق شکایت و درخواست جبران خسارت

دانشکده علوم پزشکی شیراز

حق احترام به حقوق و ارزش های انسانی

- ❖ حق خود تصمیم گیری
- ❖ حق احترام به ارزش های اخلاقی، فرهنگی و مذهبی
- ❖ هر کدام از ما متعهدیم شرایط فرهنگی بیمار را پذیرفته و در مراقبت ها و خدمات آن را در نظر بگیریم.
- ❖ - برای این منظور باید ذهنی باز داشته باشیم و باورها و ارزش های مبتنی بر صداقت داشته باشیم.
- ❖ - باید برای باورها و عقاید سایر افراد احترام قائل شویم.
- ❖

حق دسترسی به اطلاعات

- ❑ ما باید حقوق بیمار و مسئولیت‌هایش را به وی اطلاع رسانی کنیم.
- ❑ بیمارستان باید اطلاعات مورد نیاز بیمار در زمینه ضوابط، قوانین، هزینه‌های قابل پیش‌بینی، ضوابط بیمه و سیستم‌های حمایتی را در زمان پذیرش در اختیار بیمار قرار دهد
- ❑ ما باید در زمان ارائه خدمات نام، مسئولیت و رتبه‌های حرفه‌ای خود را به نحو مقتضی به بیمار اطلاع رسانی کنیم (تمامی کارکنان حتی دانشجویان و ارتباط حرفه‌ای ما با یکدیگر نیز باید برای بیمار مشخص شود
- ❑ باید در خصوص وضعیت سلامتی، تشخیص بیماری، پیش‌آگهی و عوارض آن، روش‌های تشخیصی و درمانی و نقاط ضعف و قوت هر روش و عوارض احتمالی آن مدت زمان احتمالی بهبود، احتمال موفقیت، به بیمار اطلاع رسانی شود)

حق دسترسی به اطلاعات

- ✓ جهت اخذ رضایت آگاهانه باید حجم بالایی از اطلاعاتی که بیان شد
- ✓ اطلاعات باید در زمان مناسب و متناسب با شرایط بیمار از جمله اضطراب و درد و ویژگی‌های فردی وی از جمله زبان، تحصیلات و توان درک در اختیار وی قرار گیرد، مگر این‌که: تأخیر در شروع درمان به واسطه‌ی ارائه‌ی اطلاعات فوق سبب آسیب به بیمار گردد؛ (در این صورت انتقال اطلاعات پس از اقدام ضروری، در اولین زمان مناسب باید انجام شود).
- ✓ ما باید به آموزش بیمار از روش‌های صحیح اهمیت بدهیم و اطلاعاتی که به بیمار داده می‌شود باید بصورت قابل فهم و درک بیمار باشد (ضرورت مشارکت بیمار در تصمیم‌گیری‌ها)
- ✓ بیمار حق دارد در صورت تمایل از دریافت اطلاعات خودداری کند و یا بیمار می‌تواند فرد دیگری را به جای خود برای دریافت اطلاعات معرفی کند مگر اینکه عدم اطلاع بیمار، وی یا سایرین را در معرض خطر جدی قرار دهد.
- ✓ بیمار می‌تواند به کلیه‌ی اطلاعات ثبت‌شده در پرونده‌ی بالینی خود دسترسی داشته باشد و تصویر آن را دریافت نموده و تصحیح اشتباهات مندرج در آن را درخواست نماید.

دانشکده علوم پزشکی شیراز

دانشکده علوم پزشکی شیراز

حق انتخاب و رضایت آگاهانه

- ما باید ضمن ارائه اطلاعات لازم و کافی به بیماران به او اجازه بدهیم آزادانه در مورد روند خدمات و مراقبت ها تصمیم گیری نماید. (مگر در مواردی که عدم درمان و مراقبت از بیمار برای وی یا جامعه مخاطرات جانی را به همراه داشته باشد)
- رضایتنامه کتبی پیش نیاز هر مداخله طبی است ضرورت دارد. این رضایت باید آگاهانه باشد
- بیمارستان باید برای بیماران مشخص کرده و از ایشان سوال کند که آیا می خواهد در تصمیم گیری برای انتخاب روش درمانی مناسب مشارکت داشته باشد.
- بیمار باید بتواند تا حد امکان در تصمیم گیری ها مشارکت داشته باشد حتی وقتی به دلیل شرایط، فرد دیگری باید به جای بیمار تصمیم بگیرد

حق انتخاب و رضایت آگاهانه

- انتخاب و تغییر پزشک یا مراقبت دهنده حق بیمار است. ما باید به بیماران حق بدهیم در مورد دریافت خدمت از فردی قابل قبول و مورد اعتماد خود در چارچوب قوانین و امکانات حق انتخاب داشته باشد.
- انتخاب و تصمیم‌گیری بیمار باید آزادانه و آگاهانه، مبتنی بر دریافت اطلاعات کافی و جامع باشد. در واقع مقدمه حق انتخاب داشتن اطلاعات لازم و کافی است.
- پس از ارائه اطلاعات، باید زمان لازم و کافی به بیمار جهت تصمیم‌گیری و انتخاب داده شود (مگر در مواردی که برای بیمار و دیگران خطرناک باشد)
- بیمار حق دارد از یک نفر پزشک دوم نظر خواهی نماید.
- بیمار حق دارد که از همکاری در برنامه‌های پژوهشی امتناع کند. برای مشارکت در پروژه‌های آموزشی و تحقیقاتی باید رضایت نامه کتبی اخذ شود
- بیمار حق دارد قبل از اینکه صلاحیت تصمیم‌گیری خود را از دست بدهد در مورد اقدامات درمانی آتی خود اعلام نظر نماید.
- در صورت امکان باید در خصوص انتخاب اتاق یا تخت و سایر خدمات به بیماران فرصت داد.

حق دسترسی به مراقبت و درمان مطلوب

- هر کس حق دارد مطابق با نیاز های سلامتی اش خدمات متناسب را دریافت دارد
- بیمار حق دارد خدماتی را دریافت کند که مبتنی بر علم روز و مطابق با استانداردها باشد.
- بیمارستان باید به گونه ای برنامه ریزی نماید که استانداردهای بالینی تهیه و تمامی کارکنان و تیم پزشکی مطابق با آنها اقدام نمایند و خدمات مبتنی بر برتری منافع بیمار باشد.
- هر کدام از ما باید برای حفظ و ارتقای استانداردهای مراقبت از بیماران با بهره گیری از مهارت های خود تلاش کنیم.
- بیمارستان باید شرایطی را فراهم کند که بیمار بتوان به راحتی ارتباط برقرار کند و در صورت محدودیت های زبانی مانعی برای مراقبت ایجاد نشود.
- خدمات ما باید فارغ از هرگونه تبعیض از نظر سن، جنس، فرهنگ، توانایی های جسمی و ذهنی، اقتصادی، اجتماعی و ... و مبتنی بر صداقت، انصاف و عدالت باشد.

حق دسترسی به مراقبت و درمان مطلوب

- بیمارستان باید به گونه ای برنامه ریزی نماید که ارائه خدمت به بیماران اورژانسی مشروط به پرداخت وجه نشود.
- ما باید بدون اتلاف وقت خدمات اورژانس را به بیماران ارائه دهیم.
- ما باید خدماتی که به بیماران ارائه می‌دهیم ایمن باشد.
- ما باید به گونه ای برنامه ریزی نمائیم که بیمار تمامی خدمات مورد نیاز را در کلیه مراحل ارائه خدمات به نحو مطلوب دریافت نماید (تداوم مراقبت)
- مثال : حین پذیرش، حین انتقال، حین اعزام، حین تعویض شیفت و ...
- ما باید در زمانی که منافع ما در تعارض است اولویت را به حفظ حقوق و منافع بیمار بدهیم.
- خدماتی که ارائه می‌شود باید مبتنی بر هماهنگی ارکان مراقبت اعم از پیشگیری، تشخیص، درمان و توانبخشی باشد.

حق دسترسی به مراقبت و درمان مطلوب

- بیمارستان باید به گونه ای برای دریافت خدمات ضروری مورد نیاز بیماران که در مرکز وجود ندارد برنامه ریزی کند .
- بهره گیری از مدارک پزشکی مناسب یکی از ابزارهای دستیابی به تداوم مراقبت است.
- به محض ورود بیمار اورژانسی به بیمارستان و یا پذیرش بیماران غیر اورژانسی مسئولیت ارائه مراقبت مطلوب بر عهده بیمارستان است.
- بیمارستان باید به گونه ای برنامه ریزی نماید که منطبق با سطح بندی خدمات، خدماتی که بیشترین ارتباط را با یکدیگر در مکان های نزدیک و در دسترس قرار داشته باشند.
- ما باید در زمینه تسکین درد بیماران منطبق با استاندارد ها به گونه ویژه ای برنامه ریزی نماییم.
- خدمات باید در سریعترین زمان ممکن و با احترام به وقت بیمار باشد و ما باید به گونه ای خدمات را ارائه دهیم که کمترین اتلاف وقت را برای بیماران داشته باشد.
- ما باید برای بیماران در حال احتضار مراقبتی همراه با احترام و آسایش و کاهش درد و رنج و همراه با تأمین نیازهای روانی، اجتماعی، معنوی و عاطفی بیمار و خانواده اش را برنامه ریزی کنیم.

دانشکده علوم پزشکی شیراز

حق دسترسی به مراقبت و درمان مطلوب

- بیمار حق دارد متناسب با وضعیت جسمی و روانی خود از امکانات اجتماعی مانند ملاقات با خویشاوندان، برخورداری از همراه، دسترسی به رسانه‌ها، انجام وظایف مذهبی و ... برخوردار باشد.
- حق برخورداری از حمایت خانواده و نزدیکان در طول دوره مراقبت و درمان و حمایت روحی در همه وقت
- بیمارستان باید محیط مناسبی جهت ارائه خدمت به بیماران فراهم نماید (با رعایت نظافت بهداشت محیط، آب و هوا و ... مانند سرویس های بهداشتی و آب خوری، تهویه هوا و ...)
- بیمارستان باید امکانات رفاهی را جهت بیماران و همراهان مهیا نماید.
- بیمارستان باید توجه ویژه‌ای به حقوق گروه‌های آسیب‌پذیر جامعه از جمله کودکان، زنان باردار، سالمندان، بیماران روانی، زندانیان، معلولان ذهنی و جسمی و افراد بدون سرپرست داشته باشد.

دانشکده علوم پزشکی شیراز

حق حفظ حریم

- رعایت اصل رازداری راجع به کلیه اطلاعات مربوط به بیمار الزامی است مگر در مواردی که قانون آن را استثنا کرده باشد.
- تمام اطلاعات مربوط به بیمار باید محرمانه حفظ شود حتی بعد از مرگ
- فقط بیمار و گروه درمانی و افراد مجاز از طرف بیمار و افرادی که به حکم قانون مجاز تلقی می‌شوند میتوانند به اطلاعات دسترسی داشته باشند.
- اطلاعات محرمانه فقط با اجازه بیمار می‌تواند در اختیار دیگران قرار گیرد
- حریم زندگی خصوصی بیمار نباید مورد تعرض واقع شود مگر در موارد ضروری برای تشخیص و درمان و با اجازه بیمار
- محیط فیزیکی که بیمار تحت مراقبت قرار می‌گیرد باید به گونه‌ای باشد که حریم خصوصی دیداری و شنیداری بیمار حفظ شود.
- بیمار حق دارد در مراحل تشخیصی از جمله معاینات، فرد معتمد خود را همراه داشته باشد. همراهی یکی از والدین کودک در تمام مراحل درمان حق کودک می‌باشد مگر اینکه این امر برخلاف ضرورت‌های پزشکی باشد.
- بیمارستان باید افرادی را که می‌توانند با بیمار در تماس باشند مشخص نماید.
- بیمارستان باید افرادی را که می‌توانند به اطلاعات بیمار دسترسی داشته باشند مشخص نماید.

دانشکده علوم پزشکی شیراز

حق شکایت و درخواست جبران خسارت

- هر بیمار حق دارد در صورت ادعای نقض حقوق خود که موضوع این منشور است، بدون اختلال در کیفیت دریافت خدمات سلامت به مقامات ذی صلاح شکایت نماید.
- بیماران حق دارند از نحوه رسیدگی و نتایج شکایت خود آگاه شوند.
- بیمار باید بتواند به سریع‌ترین و راحت‌ترین روش شکایات و انتقادات و پیشنهادات خود را به بیمارستان منتقل کند.
- ما باید به شکایات بیمار در کوتاه‌ترین زمان ممکن رسیدگی کنیم .
- اگر بیمار از نحوه خدمت هر کدام از ما شاکی است بهتر است سعی کنیم به روش صحیح خودمان آن را به صورت درجا حل و فصل کنیم مگر در موارد شکایت قصور
- باید خسارت ناشی از خطای ارائه‌کنندگان خدمات سلامت پس از رسیدگی و اثبات مطابق مقررات در کوتاه‌ترین زمان ممکن جبران شود.

دانشکده علوم پزشکی شیراز

Thank you